

garne vid lifregementets dragonkorps, lifregementets husarkorps och Smålands husarregemente i mån af skeende af gång måtte indragas, samt de härigenom vunna besparingar användas för landförsvarets behof.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1870.

J. Mankell.

N:o 26.

Af Herr J. Mankell: Om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl.

Maj:t, angående upphörande af friköp och lega för beväringen.

Rättvisan af den grundsatsen, att hvarje krigsduglig man, så länge han är vapenför, skall deltaga i fäderneslandets försvar och för detta ändamål under fredstid öfva sig, har på sednare tider blifvit så klart insedd och djupt känd af Svenska folket, att derom knappast torde behöfva ordas.

Obilligheten deruti, att de bemedlade folkklasserna genom friköp eller lega tillåtas befria sig från en skyldighet, som alla borde anse tillika såsom en heder och en rättighet, är, hvad man än till nämnda folkklassers förmån ur civilisationens synpunkt må anföra, så påtaglig, att derfor inga bevis behöfva anföras.

Klart är likaledes, att en börda, som, ehuru i sig sjelf tung, likväl med tålmod skulle bäras, om den vore lika fördelad på alla samhällsklasser, blir ännu tyngre, då den kastas på de obemedlade, äfvensom att de sednare, redan förut i så många hänseenden jemförelsevis sämre lottade än de bemedlade, under sådana förhållanden med ökad obenägenhet skola motsätta sig hvarje utvidgning af värnepligten, så nödvändig den än må vara för försvarets stärke.

Derjemte bör icke förgätas den verkliga skada, som tillskyndas arméen, derigenom att nationens mera bildade beståndsdelar få tillfälle undandraga sig krigstjensten, hvarigenom mycken intelligens samt isynnerhet god tillgång till befälsämnen gå förlorade.

Dessa sanningar, ehuru numera oemotsägliga, hafva likväl icke alltid såsom sådana blifvit erkända. År 1812, då beväringssinrättningen infördes, hade grundsatsen af alla samhällsbördors lika fördelning ännu så föga gjort sig gällande, att legning från krigstjensten medgafs såsom ett naturligt tillbehör till de bemedlade klassernas förmånsrättigheter. Denna lega afsåg likväl icke allenast sjelfva krigstjensten, utan äfven fredsöfningarne, hvilka likväl voro in-skränkta till 12 dygn.

Detta förhållande fortgick utan ändring ända till medlet af detta århundrade. Följden blef, att beväringssinrättningen, som allenast tryckt på de obemedlade folkklasserna, af dem betraktades såsom en lika förhatlig som onyttig börda. Den missvårdades äfven af krigsstyrelsen samt ansågs med förakt af arméen, hvilken i densamma, så länge den befann sig i dåvarande utvecklade tillstånd, ej kunde se någon tillökning i landets försvarskraft.

Ändtligen började krigsstyrelsen finna nödvändigheten af beväringens förbättrade organisation, om öfver hufvud någon möjlighet i afseende på försvaret af fäderneslandets sjelfständighet skulle kunna förefinnas. Bland de åtgärder, som vid riksdagen 1856—1858 till ändamålet vinnande föreslogos och gillades var utan tvifvel den om beväringssöfningarnes förlängande från 12 till 30 dygn den viktigaste. Vid riksdagen 1858—60 beslöts, att dessa 30 dygn skulle fördelas lika på tvänne år, äfvensom, att hälften af det antal värnepligtige, som blifvit approberade, skulle få friköpa sig från fredsöfningarne mot en årlig afgift, hvilken sedermera uppgått till 50 R:dr för hvardera året; vid inträffande krig skulle lega, på ungefär samma vilkor som dittills, tillåtas. I öfverensstämmelse härmed ordnades beväringsskyldighetens fullgörande genom Kungörelsen af den 13 November 1860 och Förordningen den 9 Februari 1861, hvilka ännu äro gällande.

Nämnda bestämmelse om friköp, hvilken visade huru föga känslan af jemnlighet ännu gjort sig gällande, kunde betraktas såsom en ytterligare eftergift åt de bemedlade. Ty då, enligt hvad erfarenheten bekräftat, dittills knappast en tiondedel af de värnepligtige begagnat sig af rättigheten till legning, tilläts nu hälften att göra det. Landtförsvars-komitéen föreslog 1865, att fjerdedelen af de approberade skulle få friköpa sig, men en annan fjerdedel genom lottning uttagas till flerdubbelt förlängda öfningar. Och vid riksdagen 1865—1866 föreslog Kongl. Maj:t till och med, att allenast en fjerdedel af de approberade beväringsskyldige skulle genom lottning uttagas till förlängda öfningar, men alla de öfriga helt och hållet befrias från öfningar under fred.

Längre kunde icke gerna orättvisan i den personliga krigsbördans fördelning drifvas. Äfven kan man betrakta sistnämnde Riksdag såsom en vändpunkt i afseende på Statsmakternas åsichter rörande denna fråga. Ty samma Riksdag afslog det Kongl. förslaget. Vid 1867 års riksdag uttalade sig det s. k. Försvars-Utskottet för likhet i den personliga krigsbördan samt för upphörande af lega och friköp; och fastän Kamrarne då ej af flerahanda skäl kunde bifalla denna framställning, har den dock sedermera hos Regeringen vunnit det afseende, att Kongl. Maj:t i sin Proposition angående landtförsvarets organisation vid 1869 års riksdag uttryckligen uttalat sig för den personliga krigsbördans lika fördelning på alla samhällsklasser. Man har således grundade skäl till den förhoppningen, att en hemställan i denna riktning från Riksdagens sida hos Regeringen ej skall möta motstånd.

I hög grad glädjande är att se, huruledes de talande skäl, som blifvit anförda emot en ojemn fördelning af värnepligtens börda, gjort sig gällande inom folkets medvetande, inom dess sed och bruk, långt innan lagstiftningen kunnat besluta sig att gifva dem formel giltighet. Allt efter som beväringens behandling blifvit bättre och dess öfningar bedrifvits på ett lämpligare sätt, hvarigenom deras militäriska ändamål för de värnepligtige blifvit klarare, har antalet legde och friköpte sjunkit. Då de legdes antal före den förlängda exercisens beslutande 1857 i medeltal uppgick till 16 å 1,700 man och de närmaste åren derefter till 1,300 man, hafva de friköptes antal, oaktadt beväringens betydliga ökande i jembredd med befolkningens tillväxt, minskats på följande sätt:

	Arméens	Arméens och flottans.
År 1861	682	1061.
” 1862	641	927.
” 1863	673	965.
” 1864	535	733.
” 1865	556	700.
” 1866	541	700.
” 1867	517	677.
” 1868	429	602.
” 1869	431	590.

Äfven torde kunna antagas, att en stor del af de värnepligtige som undandragit sig beväringsexercisen, det oaktadt på sednare tider deltagit i skarpskytterörelsen samt derigenom gifvit ett, om äfven indirekt erkännande åt grundsatsen om jemnlighet i den personliga krigsbördan.

Vid åsynen af alla dessa fakta måste man ovilkorligen komma till den öfvertygelsen, att tiden för den allmänna värnepligtens införande nu är inne. Emellertid vill jag härmed uttryckligen erinra, att härstädes icke kan vara frå

gan om någon som helst *utvidgning* af den nu befintliga beväringsskyldigheten, vare sig genom tjänstetidens eller öfningstidernas förlängande, hvilket ganska riktigt bör behandlas i sammanhang med en möjligen blifvande ombildning af försvarsväsendet i sin helhet. Här afses allenast borttagande af den olikhet inför lagen, till förmån för de bemedlade och till men för de obemedlade, som kvarstår, så länge friköp och lega bibehållas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får jag härmedelst vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, att alla föreskrifter i nu gällande beväringförordningar, hvilka röra friköp från fredsöfningarne eller lega från krigstjensten, måtte upphävas, och i följd deraf i främsta rummet hela tredje artikeln i Kungörelsen af den 13 November 1860 uteslutas, samt vidare alla dermed sammanhängande delar af öfriga föreskrifter, som röra beväringssinrättningen, uteslutas eller ändras.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1870.

J. Mankell.

N:o 27.

Af Herr C. W. Sjögren: Om anvisande af ett anslag å En million R:dr för Nässjö—Oscarshamns-jernvägen.

Sedan 1869 års Riksdag under förklarande att Nässjö—Oscarshamns-jernvägen var af den vikt för landet, att den borde komma i åtnjutande af understöd från Staten. anvisat En million R:dr R:mt att till bolaget för nämnda jernväg utbetalas, efter det jernvägen blifvit färdigbyggd, afsynad och godkänd, under vilkor, att bolaget under år 1869 skulle använda minst en lika stor summa till